

**HOVEDINSTRUKS FOR STYRINGEN AV
KONKURRANSETILSYNET**

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet, med ikrafttredelse 30.04.2026

1 Innledning

Konkurransetilsynet er et statlig tilsyn underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Hovedinstruksen for Konkurransetilsynet er fastsatt av NFD, med ikrafttredelse 30.04.2026 i henhold til gjeldende Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten, heretter kalt økonomiregelverket.¹

Styringen av Konkurransetilsynet generelt og økonomiforvaltningen spesielt skal være i tråd med økonomiregelverket med de tilføyelser og presiseringer som framgår av denne hovedinstruksen. Økonomiregelverket er overordnet hovedinstruksen. Ved bruk av hovedinstruksen må man derfor også forholde seg til alle punktene i økonomiregelverket.

Instruksen erstatter tidligere hovedinstruks for virksomhetsstyringen i Konkurransetilsynet fastsatt av NFD med virkning fra 01.01.2020.

2 Hovedinstruksens formål og virkeområde.

Formålet med hovedinstruksen er å tydeliggjøre:

- departementets overordnede ansvar
- virksomhetens formål, hvilken myndighet den har fått delegert, og hvilke virkemidler den disponerer
- krav og forventninger til virksomhetens interne styring
- de faste rammene i styringsdialogen

Mer spesifikke og kortsiktige krav gis i de årlige tildelingsbrevene fra departementet.

3 Departementets overordnede ansvar og styring av virksomheten

Næringsministeren har det konstitusjonelle og overordnede ansvaret for styring og forvaltning av Konkurransetilsynet.

NFD fastsetter overordnede mål og styringsparametere for Konkurransetilsynet på bakgrunn av dialog med virksomheten. Målene og parameterne skal nedfelles i styringsdialogen mellom Konkurransetilsynet og NFD. Styringsdialogen er nærmere omtalt i pkt. 4 nedenfor.

Videre har departementet overordnet ansvar for at:

- Konkurransetilsynet bruker tildelte ressurser effektivt
- styringsdialogen mellom departementet og Konkurransetilsynet fungerer på en hensiktsmessig måte
- Konkurransetilsynet rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon
- det gjennomføres kontroll med virksomheten, og at Konkurransetilsynet har en forsvarlig intern kontroll
- evalueringer gjennomføres

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/statlig-okonomistyring/reglement-for-okonomistyring-i-staten/id438887/>

4 Styringsdialogen

I styringsdialogen mellom departementet og Konkurransetilsynet skal det legges vekt på virksomhetens resultater med hensyn til fastsatte mål, og på at risikoer som kan hindre måloppnåelse, identifiseres og håndteres av virksomheten. Konkurransetilsynet må i sin rapportering redegjøre for sine risikovurderinger og eventuelle risikoreduserende tiltak knyttet til vesentlige risikoer. Styringsdialogen skal dokumenteres. Tildelingsbrevet inneholder en styringskalender hvor de viktigste elementene i styringsdialogen det enkelte år framgår.

Styringsdialogen består av følgende hoveddokumenter:

- departementets årlige tildelingsbrev og eventuelle supplerende tildelingsbrev
- virksomhetens årsrapport
- virksomhetens øvrige rapportering i løpet av året
- departementets tilbakemelding om rapporteringen
- departementets referater fra møter med virksomheten

Etatsstyringsmøtene skal være det formelle forum for styring og beslutning. Antall planlagte etatsstyringsmøter og alle faste rapporteringskrav skal framgå av tildelingsbrevet.

Ut over den ordinære styringen vil det holdes informasjons- og kontaktmøter av faglig karakter mellom departementet og Konkurransetilsynet ved behov. Disse møtene er ikke styringsmøter. Dersom det avdekkes behov for styringssignaler i møtene, skal de gis skriftlig i etterkant av møtet.

5 Virksomhetens myndighet og ansvar

5.1 Virksomhetens formål og forvaltningsområder

Konkurransetilsynet ble etablert 1. januar 1994, samtidig med at konkurranseloven og pristiltaksloven trådte i kraft. Konkurransetilsynet er et ordinært forvaltningsorgan, kjennetegnet ved at virksomheten er en del av staten som juridisk person, styres ved instruksjon, er bevilgningsfinansiert, kontrolleres av Riksrevisjonen og er underlagt det statlige bevilgningsreglementet og regelverket for økonomistyring i staten.

Konkurransetilsynet skal føre tilsyn med konkurranseforholdene i norsk økonomi gjennom å håndheve konkurranseloven og EØS-konkurransereglene samt påpeke konkurransebegrensende virkninger av offentlige tiltak. Ved overtredelse av forbudet mot ulovlig samarbeid og misbruk av dominerende stilling kan Konkurransetilsynet ilegge overtredelsesgebyr og påby opphør av den ulovlige atferden.

Konkurransetilsynet skal håndheve lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden. Konkurransetilsynet skal gi informasjon om loven og gi veiledning i enkeltsaker. Konkurransetilsynet skal søke å påvirke næringsdrivende til å innrette seg etter loven. Konkurransetilsynet skal kontrollere at lovens påbud og forbud blir overholdt, og kan pålegge enhver til å gi tilsynet informasjon som kreves for at tilsynet skal kunne håndheve loven. Konkurransetilsynet kan fatte vedtak om forbud og påbud som er nødvendige, for å sikre at lovens bestemmelser blir overholdt.

Konkurransetilsynet kan ikke instrueres om behandlingen av enkeltsaker eller gis generelle instruksjoner om hvordan myndighet etter loven skal utøves. Konkurransetilsynet skal legge vekt på hensynet til forbrukerne ved håndheving av loven.

5.2 Leder av virksomheten

Konkurransetilsynet ledes av en konkurransedirektør *i 6 års åremål*.

Departementet innkaller konkurransedirektøren til kontraktssamtale én gang i året, som regel om våren. Kontraktssamtalen tar utgangspunkt i lederlønnskontrakten. Gjennom kontraktssamtalen vil departementet vurdere resultatoppnåelse, og konkurransedirektøren gir en egenvurdering. I samtalen settes nye mål og resultatkrav for direktøren i det påkommende år.

5.3 Krav til organisering av virksomheten

Nærmere regler om Konkurransetilsynets organisasjon og oppgaver er beskrevet i konkurranselovens kapittel 2, §§ 8 og 9.

5.4 Ansvar for avklaringer og informasjonsplikt mellom virksomhet og departement

Dersom Konkurransetilsynet vurderer at det er uklårheter i de rammer, målsetninger og føringer som formidles, har virksomheten et selvstendig ansvar for å ta saken opp med departementet.

Konkurransetilsynet har et selvstendig ansvar for snarlig å informere departementet dersom det oppstår vesentlige avvik av betydning for måloppnåelsen. Konkurransetilsynet har også plikt til uoppfordret å informere departementet dersom etaten har informasjon om saker som kan ha allmenn politisk interesse for departementet.

Dersom Konkurransetilsynet ser at gjeldende regelverk og ordninger kan ha /har vesentlige utilsiktede konsekvenser, skal virksomheten snarlig informere departementet om dette. Konkurransetilsynet skal også uoppfordret gi departementet beskjed dersom virksomheten ser mulige forbedringstiltak som departementet kan iverksette (endringer i lov, forskrift, instruks) som kan bidra til å nå overordnede målsetninger. Departementet vil også kunne be om særskilte evalueringer i forbindelse med praksis- og regelverksendringer.

5.5 Inngåelse av leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over budsjettåret

Konkurransetilsynet har fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over budsjettåret. Leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester må gjelde kjøp til den ordinære driften av virksomheten, for eksempel leie av kontorutstyr og kjøp av renholds- og vaktmestertjenester. Avtaler som medfører større økonomiske forpliktelser ut over budsjettåret, eller avtaler av potensielt strategisk betydning, skal tas opp med departementet før inngåelse.

Før Konkurransetilsynet evt. setter i gang konkrete forhandlinger om ny husleieavtale av større omfang, eller vesentlig endringer av en løpende avtale av større omfang, skal saken på forhånd drøftes med departementet. Konkurransetilsynet må kunne dekke inn utgiftene knyttet til slike avtaler i hele avtaleperioden. For alle avtaler ut over budsjettåret må virksomheten nøye vurdere behovet for oppsigelsesklausuler. Ved vurdering skal hensynet til framtidig handlefrihet veie tungt. Dette gjelder særlig langsiktige avtaler.

6 Regelverk

Det rettslige grunnlaget for Konkurransetilsynets virksomhet er konkurranseloven, lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden og EØS-konkurranseloven med tilhørende forskrifter, pristiltaksloven, samt kompetansen til å fatte vedtak om tvangslisens etter patentlovens bestemmelser.

7 Krav til virksomhetens interne styring

Konkurransedirektøren har ansvar for å:

- gjennomføre aktiviteter i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger samt fastsatte mål og prioriteringer fra departementet
- fastsette mål og resultatkrav samt foreta prioriteringer med ettårig og flerårig perspektiv innenfor eget ansvarsområde
- sørge for effektiv planlegging, gjennomføring og oppfølging, inklusive resultat- og regnskapsrapportering
- definere myndighet og ansvar og fastsette instruksjoner innenfor eget ansvarsområde for å sikre oppfyllelse av regelverket, inklusive ansvarsforhold mellom direktøren og Konkurransetilsynets øvrige ledelse
- ha helhetlig internkontroll

Videre har konkurransedirektøren ansvar for at Konkurransetilsynets interne kontrollsystem sikrer måloppnåelse gjennom målrettet og effektiv drift, pålitelig økonomiforvaltning og overholdelse av lover og regler. Den interne styringen skal inkludere tiltak på områdene:

- risikovurderinger: for å avdekke risikoer som kan ha konsekvenser for måloppnåelsen og analysere hvordan påvist risiko skal håndteres
- aktiviteter og systemer: for å sikre kontroll gjennom hensiktsmessige retningslinjer, rutiner, fullmakter og arbeidsfordeling
- oppfølging: systemer som sikrer at nødvendige tiltak følges opp, bl.a. gjennom oppfølgingsaktiviteter og ved at evalueringer gjennomføres ved behov
- informasjon og kommunikasjon: at virksomheten har tilgjengelige og tilfredsstillende informasjons- og kommunikasjonssystemer på alle nivåer for å styre virksomheten mot måloppnåelse
- organisasjonskultur: bl.a. ansattes holdninger, styringsfilosofi, etiske verdier, organisering og utviklingsmuligheter

8 Sikkerhet og beredskap

Departementets mål er blant annet å bidra til at næringslivet er i stand til å levere de varer og tjenester samfunnet etterspør også i kriser. Konkurransetilsynet skal innenfor sitt samfunnsoppdrag understøtte denne målsettingen, og arbeide systematisk med å forebygge uønskede hendelser som kan hindre måloppnåelse.

I forbindelse med den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa bes Konkurransetilsynet om å utvise økt årvåkenhet mot digitale angrep og andre mistenkelige eller uønskede hendelser, samt å ha lav terskel for å varsle departementet om hendelser. Konkurransetilsynet bes iverksette hensiktsmessige tiltak og gjennomgå egne beredskapsplaner for å øke egen motstandsevne. Det bør videre gjøres vurderinger av om Konkurransetilsynet er tilstrekkelig forberedt på eget ansvarsområde i hele krisespekteret fra fred til kriser og krig, og ev. vurdere om det bør iverksettes tiltak for å være tilstrekkelig forberedt.

Konkurransetilsynet skal ha god styring og kontroll med informasjonssikkerheten. Sikkerhet skal ivaretas og dokumenteres i samsvar med nasjonal strategi for digital sikkerhet og tilhørende tiltaksplan. Arbeidet med digital sikkerhet skal forebygge IKT-sikkerhetshendelser som kan forårsake alvorlig skade i egen virksomhet eller hos andre. Konkurransetilsynet har ansvar for å håndtere digitale angrep i egen virksomhet, og for å dele informasjon om digitale angrep med departementet og relevante samarbeidspartnere.

Det forventes at Konkurransetilsynets sikkerhets- og beredskapsarbeid er risikobasert, og at virksomheten regelmessig gjennomfører og tar lærdom av øvelser. Styringsdokumenter og planverk skal oppdateres med utgangspunkt i evaluering av hendelser og øvelser.

Konkurransetilsynet skal i årsrapporten redegjøre overordnet for resultatene fra arbeidet med sikkerhet og beredskap.

9 Flerårige faglige føringer

Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbudsbestemmelser, inkludert EØS-avtalens konkurranseregler, effektivt og sikre at personstraff blir en reell trussel for individer som har vært aktive i ulovlig adferd.

Konkurransetilsynet skal gripe inn mot konkurransebegrensende foretakssammenslutninger og bestrebe seg på at kontrollen med fusjoner og oppkjøp blir så effektiv som mulig, både for partene og tilsynet.

Saksbehandling og kontakt med brukere skal innrettes slik at Konkurransetilsynet står fram som profesjonelt og serviceinnstilt, med saksbehandling av høy faglig kvalitet.

Konkurransetilsynet skal bidra til å fremme konkurranse og forhindre konkurranseskadelig atferd gjennom å spre informasjon om konkurransereglene og fordelene ved velfungerende konkurranse i markedene. Økt oppmerksomhet om konkurranse som virkemiddel for effektiv ressursbruk, kan bidra til å utvikle bedre løsninger, herunder endringer i reguleringer som åpner for økt konkurranse.

Konkurransetilsynet skal prioritere synlighet for å øke kunnskapen om tilsynets arbeid og næringslivets kjennskap til konkurransereglene. Dette vil forebygge brudd på konkurranselovens forbudsbestemmelser og bidra til at håndhevingen blir mer effektiv.

10 Administrative standarder og systemer

Det henvises til de til enhver tid gjeldende krav i statsforvaltningen.